

Morre dun ataque ó corazón ós 41 anos de idade a poeta Xela Arias

► A autora de 'Tigres coma cabalos' ou 'Denuncia do equilibrio' será enterrada hoxe en Vigo, nunha cerimonia que comezará ás catro da tarde no cemiterio do Pereiró ► Con ela desaparece unha das voces máis valentes da chamada 'xeración esquecida'

REDACCIÓN • SANTIAGO

Mazada. Golpe. Terrible. Esas son as palabras máis frecuentes coas que a república das letras galegas recibiu onte a morte repentina de Xela Arias, falecida onte pola mañá en Vigo dun ataque ó corazón. Con Xela Arias desaparece unha das voces máis valentes da que, para moitos, é a xeración esquecida, escritores nados a primeiros dos sesenta que a crítica non soubo encaixar en referencias concretas e que, a xuízo de Helena González, se caracterizan pola valentía, a súa busca e a vocación de engade o editor Manolo Bragado—"francotiradores".

A súa morte coincide coa publicación de *Intempériome* (Espiral Maior, 2003) que ía ser presentado en Vigo dentro de dúas semanas. O libro supuña o regreso da escritora ás librerías tras un longo silencio—máis de dez anos—desde a publicación de *Tigres coma cabalos* (Xerais, 1990), un libro polémico no que Arias engastaba a poesía e a fotografía baixo o mesmo epígrafe co que agora reaparecía: o espido.

O cemiterio do Pereiró de Vigo será o lugar no que, a partir de hoxe, descansa a escritora. O enterro celebrárase ás 16.30 horas.

Nacida en Lugo, en 1962, Xela Arias pasou boa parte da súa vida en Vigo, a cidade na que se converteu nun dos referentes do mundo editorial e da poesía de muller. Filla do traductor Valentín Arias, deixa un fillo de curta idade, froito do seu matrimonio co fotógrafo Xulio Gil, ó que estivo unida durante varios anos.

O seu nome comeza a venciellarse á cultura galega en 1980, coa fundación de Xerais, da que forma parte desde o primeiro mo-

Xela Arias, nunha das imaxes publicadas en 'Tigres como cabalos'

ODATO

Traductora

Como traductora obtivo galardóns como o da Sociedade de Língua Portuguesa de Lisboa (1986) por *Amor de perdición*, de Castelo Branco. ■

mento. En Xerais traballou como correctora e asesora lingüística durante dez anos, ata que a primeiros dos noventa decide buscar novos horizontes, sen perder nunca a súa relación co editorial.

Poeta, traductora, recitadora, activista, narradora ocasional e filóloga—licenciouse en Hispánicas

pola Universidade de Compostela—, deuse a coñecer en 1986 con *Denuncia do equilibrio*, finalista do Premio Losada Diéguez. Tamén foi finalista do Esquíu con *Lili sen pistolas*, un libro que aínda hoxe permanece inédito e do que a escritora non era moi amiga de facer comentarios.

Precursora

De todas as súas publicacións, sen embargo, a de maior repercusión foi *Tigres coma cabalos*, realizada en colaboración con Xulio Gil, onde a poeta aparecía espida en fotos que amosaban un corpo abraiante. O libro orixinou unha polémica no mundiño literario do país por ser a primeira vez que unha escritora se exhibía publicamente núa xunto cos seus poemas, símbolo do que será unha das súas máximas: a sinceridade e a busca dos elementos primordiais, despoxada de poesía e poeta dos artificios e, en certo modo, dunha identidade social protectora.

Tras esta experiencia, ábrese un silencio que percorre a década pasada e que só se rompe en 1996 coa aparición de *Darío a diario*, onde a escritora reflicte a súa experiencia da maternidade, nun libro que, en palabras do director de Xerais, Manolo Bragado, "desmitificou moitísimo a cuestión da maternidade" e no que, engade, se presentou "máis espida aínda que cando apareceu fotografada núa en *Tigres coma cabalos*. Digamos que *Darío a diario* é un libro da posesión desposuída".

A súa obra tamén apareceu en publicacións colectivas como *Daque las que cantan* (Fundación Rosalía de Castro, 2000) ou en *Palabra de muller* (Xerais, 1992).

RECOÑECIMENTO

Unha autora "reflexiva e de depuración"

"Esta é unha cousa increíble. Para o equipo de Xerais é unha perda durísima". Quen así fala é o director da editorial, Manolo Bragado, que aínda non daba dixerido a morte dunha poeta en plena efervescencia creativa. Para Bragado, tratábase "dunha poeta reflexiva e de depuración", con poucos títulos no seu haber—cinco en 17 anos—devido "a que era moi esixente consigo mesma". A poeta Chus Pato considera que é unha escritora da violencia e da existencia, que "non rexeitou escribir sobre os aspectos máis duros da existencia e que os asumiu como condición humana" para producir "versos de grande impacto".

En palabras da crítica, Helena González, era "moi difícil de situar xeracionalmente".

María Xosé Queizán, directora da colección *As Literatas* de Xerais, definiuna como "unha traductora fantástica, esmerada e moi coidadosa".

Miguel Anxo Fernán-Vello, director de Espiral Maior, onde a poeta publicou o seu derradeiro poemario, *Intempériome*, indicou que a súa morte "é unha fenda" que lle chega cando preparaban a presentación do volume en Vigo, dentro de dúas semanas. ■